

# הרצל בתקשורת

## דוח תקופתי (נובמבר 2019)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

### בעיתונות

על רקע מערכות הבחירות בישראל והסכסוכים הפוליטיים והחברתיים במדינה סקר צביקה קליין את המתרחש לאחרונה במוסדות הלאומיים שנסדו עוד בימי הרצל (הסוכנות היהודית, ההסתדרות הציונית העולמית, קק"ל) ואת הרצון של המפלגות השונות להשפיע על הנעשה במוסדות הללו (דבר שבא לידי ביטוי בהתפתחויות שנרשמו בקונגרס הציוני ובמינויים האחרונים בגופים הללו). בין היתר הדגיש הכותב את המעמד העולה של הנציגים של התנועה הרפורמית האמריקנית בקונגרס הציוני ועל התחזקותה האפשרית של מפלגת "כחול-לבן".<sup>1</sup>

ב"ג'רוזלם פוסט" סוקרה ההיסטוריה של הקונגרס הציוני, הבחירות הצפויות אליו ב-2020 והמחלוקת בין הנציגים של תנועות אמריקניות ציוניות שונות.<sup>2</sup>

ב"גלובס" סקרו את התפיסה ואת עמדותיו הכלכליים של הרצל. חרף התפיסה הרווחת כי חוזה המדינה היה "סוציאליסטי" התברר שהרצל גיבש תפיסה כלכלית מאוזנת, המשלבת גם שימוש בתובנות קפיטליסטיות מובהקות, דבר שבא לידי ביטוי במנגנונים כלכליים (הבנקאות והתשתית הפיננסית) שהוקמו על ידיו ובהשראתו ושתרמו רבות למוסדות הציוניים ולהתיישבות היהודית בארץ.<sup>3</sup>

ח"כ אביגדור ליברמן פירט בכתבתו את כישורי המנהיגות של הרצל, ואת יכולותיו להתגבר על מחלוקות בתנועה הציונית. בהקשר הזה ציין ליברמן שכיום, על רקע המשברים כלכליים-חברתיים-ביטחוניים, דרוש לישראל מנהיג בסדר גודל של הרצל.<sup>4</sup> בפנייתו לגיו ליברמן הזהיר אביגדור ליברמן משחיקת התמיכה בישראל הנרשמת לאחרונה בכל הקשת הפוליטית בארה"ב.<sup>5</sup>

סוקרה הצלחתו של כנס הרצל הראשון לציונות העכשווית של ההסתדרות הציונית העולמית. כמו כן, זכתה לציון העומדת בראש הכנס - ח"כית לשעבר ויו"ר מרכז הרצל בהסתדרות הציונית עליזה לביא.<sup>6</sup>

<sup>1</sup> קליין, צביקה. הקול היהודי. *מקור ראשון* (1.11.2019), עמ' 16-17.

<sup>2</sup> Chernick, Ilanit. Zionist Congress 2020 elections: what are they and why are they important? *The Jerusalem Post* (8.11.2019), p. 6.

<sup>3</sup> ברודט, דוד. הבנקאות בחזון הציוני - קפיטליזם זו לא מילה גסה. *גלובס* (4.11.2019), עמ' 15.

<sup>4</sup> ליברמן, אביגדור. בנימין זאב הרצל - מחזון מופרך להגשמת האגדה. *גלובס* (5.11.2019), עמ' 11.

<sup>5</sup> Linde, Steve. Lieberman's Warning. *The Jerusalem Report* (20.11.2019), p. 9.

<sup>6</sup> גולן, ברק. הרצל חזר ובגדול. *השבוע בנתניה* (7.11.2019), עמ' 24.

תושבי שכונת "הר נוף" בירושלים מחו נגד מתן שמו של הרב עובדיה יוסף לשכונתם ("נווה יוסף"). בהקשר הזה ציין המומחה (ראש מוסד הרצל באוניברסיטת חיפה פרופ' מעוז עזריהו), כי השינוי כנראה לא יתפוס וקרא לעירייה להיות יותר יצירתית ולא להשמיד את העבר הטופונימי.<sup>7</sup>

ב"גפן" פורסמה כתבה אודות ביקורו של קיסר גרמניה ווילהלם השני בארץ, בדגש על הופעתו בחיפה. כמו כן, הוזכרו סיפוריהם האישיים של מקבלי פניו מזיכרון יעקב. בכתבה הוזכרה האנקדוטה הישנה על אודות "הפוטו-מונטאז' הראשון" בתולדות הארץ - הצילום של קיסר ווילהלם שאליו הוצמדה תמונתו של הרצל.<sup>8</sup>

על רקע אוזלת יד של הממשלה בכל הקשור למעמד הקרקעות בשטחי B ורישומן המסודר פורסמה ב"עולם קטן" כתבתו של איתמר מור המפרט את סיפור הצלחתו של איש נדל"ן קנדי ממוצא פלשתיני - חאלד סבעאווי - המוכר קרקעות באזור לפלשתינים בכל העולם וגם רושם אותם ב"טאבו הפלשתיני". לטענת תושב רגבים - ישי חמו - מדובר ביצירת "טבעת החנק" לישובים ישראלים באזור תוך שימוש בכלים כלכליים המאפשרים "התנחלות פלשתינית". הפתרון המתבקש - החלטה מדינית על הסדר מעמד הקרקעות ביו"ש. כמו גם, הזכיר חמו, כי "נהוג לחשוב שמדינת ישראל קמה ב-1948, אך זה לא נכון. מדינת ישראל קמה ב-1897, בקונגרס הציוני הראשון. שם הרצל ייסד את מדינת היהודים. אני מאמין שכך גם יקרה בעניין הזה".<sup>9</sup>

לקראת חג הסיגוד סיקר יהונתן צדוק את ההיסטוריה של העדה האתיופית. בין היתר הזכיר את ניסיונו של המזרחן, ד"ר יעקב פייסלוביץ', להוכיח שמדובר בצאצאי שבט דן. עוד צוין, שייתכן ובהשראתו אף הועלתה "הצעת אוגנדה" של הרצל.<sup>10</sup>

בספרו *We Stand Divided: The Rift Between American Jews and Israel* מתאר דניאל גורדיס (Daniel Gordis) את הקשר הלא כל כך מוחשי מבחינה היסטורית ואת השוני התפיסתי, הפוליטי, החברתי והדתי שבין יהודי ישראל ליהודי ארה"ב. עוד ציין המחבר, כי "הרצל הבין שבלי עם יהודי מאוחד לציונות ולמדינת ישראל אין שום משמעות".<sup>11</sup>

"בנימין נתניהו מנכס לעצמו את מדינת ישראל..." שהרצל ובן-גוריון שקדו עליה "...והופך אותה למגרש המשחקים הפרטי..." - כך כותב זאב פביאן ב"מכתבים למערכת הארץ".<sup>12</sup>

מאיר שלו מתח ביקורת על ראש הממשלה בנימין נתניהו והתייחס למקומו בהיסטוריה. שלו משער, כי "...מכל הדמויות שקשורות במפעל הציוני, רק הרצל, בן יהודה, בן-גוריון ו...יצחק רבין יזכרו בטווח הרחוק". אשר לנתניהו: "לא יהיה כלום כי לא היה כלום".<sup>13</sup>

<sup>7</sup> קשר, אשר. הר נוף, שטח המלחמה. ידיעות ירושלים (8.11.2019), עמ' 3, 24-26.

<sup>8</sup> בר-יוסף, מוריס-דוד. הפגישה עם הקיסר הגרמני ווילהלם ה-2. גפן (15.11.2019), עמ' 10-11.

<sup>9</sup> מור, איתמר. רוטשילד הפלשתיני שסוחר בקרקעות המדינה ביהודה ושומרון. עולם קטן (15.11.2019), עמ' 6-7.

<sup>10</sup> צדוק, יהונתן. ממשא עד משה לא קם כ"מבצע משה". נופשים (22.11.2019), עמ' 22-23.

<sup>11</sup> Kobrin, Jeffrey, B. Saving the crumbling relationship. *The Jerusalem Post International* (15.11.2019), p. 26.

<sup>12</sup> פביאן, זאב. מכתבים למערכת הארץ: החזירו לנו את המדינה. הארץ (26.11.2019), עמ' 13.

<sup>13</sup> שלו, מאיר. חיי שרה וימי נתניהו. ידיעות אחרונות. המוסף לשבת (29.11.2019), עמ' 31.